

Tariffa Regime Libero: "Poste Italiane S.p.A. - Spedizione in Abbonamento postale - 70% - DCB Trieste"

In caso di mancato recapito restituire a Trieste CPO
Il cliente si impegna a pagare la relativa tariffa

34122 Trst, Ul. G. Gallina 5 - tel. +39 040 775204,
elektronska pošta: glasilo-skupnost@libero.it

če ne želite prejemati časopisa pišite na
naslov: skupnost.odjavanarocnine@gmail.com

SKUPNOST

LETO XLVIII ŠT. 3 - 4

TRST - GORICA - ČEDAD

DECEMBER 2024

Naj bo novo leto radostno in uspešno!

Fulvia Premolin,
deželna tajnica SSK

Ob izteku leta...

Letošnje leto se izteka in z njim tudi prvo mandatno leto deželnega vodstva, izvoljenega na januarskem strankinem kongresu. Vesela sem, da sem si kljub intenzivnemu in posebnemu obdobju svojega življenja vzela čas za vodenje naše zbirne stranke in predvsem čas za vsebinski razmislek o politični situaciji, ki je že nešteto volilcev pahnila v mrežo antipolitike in sterilnega razočaranja.

V stranki Slovenska skupnost smo zbrani ljudje z različnih področij, različnih usmeritev pa tudi v različnih vlogah, zato se ponujajo različni pogledi in stališča, zanimive izkušnje in prav na tej osnovi se lahko izčistijo argumenti v poglobljeni in živahni diskusiji, ob koncu katere je izbrana najboljša in jasna rešitev za zastavitev pravilne izbire in smeri v nadaljevanju politične poti in razvoja. Vodstvo je tako poklicano, da v skladu s statutom stranke in programskimi smerni-

camo kongresa vodi in preverja glavno usmeritev strankine politike ter nadzira dosledno izvajanje odobrenih smernic; obenem goji stalen stik z organizacijami civilne družbe različnih ravni. Politični tajnik stranke ima namreč svojo vlogo in odgovornost tudi v tem, da posluša in da izbira take predloge in sugestije, ki so maksimalno kvalitetni in učinkoviti, saj je tudi od teh eksistencialno odvisna rast naše identitete in posledično naše skupnosti pa tudi uspešnost razvojnega procesa našega prostora.

Slovenska narodna skupnost v Italiji je zdaj tako kot nikoli prej potrebna novega zagona, novih idej in še zlasti oprijemljivih rešitev.

Za slovensko šolo smo na primer še vedno v pričakovanju sistemskih rešitev, da ne bomo več začenjali šolskega leta z zaskrbljenostjo o taki ali drugačni racionizaciji in da bi se pouk v vseh šolah nemoteno začel. Iz Rima v tem smislu nismo še dobili pojasnil, še manj zagotovil. Bistveno bi bilo, da bi imeli vsaj avtonomni Deželni šolski urad za šole s slovenskim učnim jezikom po zgledu Južnih Tirolcev in da bi dosegli dokončno priznanje Sindikata slovenske šole! Tudi o slovenskih jaslih na Krasu ni nič novega na obzorju, pa čeprav bi jih mlade družine tako potrebovale. Naša dolžnost je, da se za odprtje slovenskih jasli zavzemamo vsi, ker je to naša pravica in prepričana sem, da bodo kraške jasli vabljive zaradi svojega življenjsko zastavljenega stika s slovenskim jezikom in njegovo stvarnostjo. Za neposreden pristop k reševanju odprtih vprašanj moramo doseči pravico do olajšanega zastopstva za edino slovensko stranko v Italiji preko neposrednih volitev in brez povezav z državnimi strankami. Le tako bo SSK dosegla upravičeno in pravo legitimiteto. Prav v letošnjem letu je bil narejen vse

pohvale vreden korak več v to smer: senatni odbor za ustavna vprašanja je na predlog južnotirolskega senatorja Meinharda Durnwalderja vključil v ustavni zakon o neposredni izvolitvi predsednika vlade tudi omembo jezikovnih manjšin, kar obvezuje parlament, da v novem volilnem zakonu mora upoštevati potrebe oz. prisotnost jezikovnih manjšin. To je bilo do lanskega leta

“Slovenska narodna skupnost je zdaj kot nikoli prej potrebna novega zagona”

za mnoge vidne italijanske politike nepremostljiva ovira, kot smo brali v tržaških dnevnikih, da se vstopa v parlament preko političnih strank, ki predstavljajo vrednote in ideale, ne pa verske in etnične posebnosti. Uspelo nam je, končno korak naprej! Kot nam je uspelo odpreti novo sekcijo SSK v Benečiji oziroma v Videmski pokrajini. S skupnimi naperi se da marsikaj doseči, kot dokazujejo naši predniki, ki so skozi stoletja izkazali nenavadno odpornost zoper vztrajne, včasih celo okrutne poskuse potujčevanja. Danes bi marsikdaj potrebovali malo več pokončne drže in žilavega vztrajanja pri lastnih zahtevah, a se pogostoma spuščamo v sterilne debate, ki ne pripeljejo nikamor. Zavedamo se, da živimo v času, ko znotraj in zunaj pritiskajo hude skrbi. Čutimo, kako težko je izpol-

niti vsa pričakovanja, vendar se nočemo prepustiti dvomom in nelagodju, ampak trdni volji in zaupanju, da se bo z vztrajnostjo še kaj le obrnilo na bolje.

Naj bo novo leto, ki prihaja, za vse radostno in uspešno in da bi se na politični sceni spoprijemali z izzivi, ki bi tudi vsem nam prinašali vedno novih zadoščenj.

V TEJ ŠTEVILKI

Fulvia Premolin
**NAJ BO NOVO LETO
RADOSTNO IN USPEŠNO!**

Marko Pisani
**OB KONCU LETA IN SPREJEMU
FINANČNEGA ZAKONA**

Damijan Terpin
**OBČINA GORICA IN VIDNA
DVOJEZIČNOST**
str. 2

Peter Močnik
POMEN SKUPNE LASTNINE
str. 3

Marjan Drufovka
**PRIHODNJI RODOVI NAJ VEDO,
KAJ JE NAREDIL ZA SLOVENSKI
NAROD**

**SREČANJE MED VODSTVOM SSK
IN VODSTVOM DS**
str. 4

**NOVOIZVOLJENA UPRAVA
V DOLINI NA DELU
NA VEČ PODROČJIH**
str. 5

**TRADICIONALNI NOVOLETNI SPREJEM SSK
BO V PETEK, 24. JANUARJA 2025
V RESTAVRACIJI SARDOČ
V PREČNIKU, OB 19. URI**

Ob koncu leta in sprejemu finančnega zakona

Marko Pisani,
deželni svetnik SSK

Po rekordnem poletnem rebalansu bo tudi finančni zakon za leto 2025 rekorden in sicer predvideva kar 500 milijonov višjo dotacijo od prejšnjega finančnega zakona. Spet bo večji del sredstev namenjen zdravstvu, saj je nujno še naprej investirati na tako pomembno področje vsakdanjega življenja, ki je žal v zadnjih letih v veliki krizi in to zaradi več dejavnikov: družbeno-političnih sprememb, pomanjkanja zdravstvenega osebja, zajetnih stroškov delovanja in investicij. Investirati v zdravstvo je zato pravilno, a bi rad izpostavil, da bi bil pravilen tudi večji nadzor pri upravljanju oz. pri

pregledu izvedenih načrtov, investicij in strategij, ki žal niso povsod jasne.

Bojim se namreč, da te velike vsote finančnih sredstev niso vedno uporabljene najbolj premišljeno in zato tudi ne vedno najbolj učinkovite. Veliko je Dežela namenila zdravstvu že poleti, zdaj se temu še dodaja pomembno količino finančnih sredstev, je pa čudno, da ni v finančnem zakonu jasnejše razčlenjeno, koliko je pravzaprav potrebno za zdravstvo glede na specifične programe, načrte in strategije delovanja zdravstvenih ustanov itd. To je predvsem tisto kar pogrešam in kar postavlja določena vprašanja, kako se zdravstvo na deželni ravni vodi.

Poleg tega je zaskrbljujoče dejstvo, da je v novembrskem poročilu italijanske Banke (Banca d'Italia), ki ga ustanova namenja stanju v Deželi FJK izpostavljeno, da je v teku leta 2024 ekonomska dejavnost še ošibela, predvsem proizvodnja. To vzbuja zaskrbljenost kako naprej in zato je majhna kritika finančnemu zakonu ta, da premalo upošteva te makroekonomske in ekonomske dejavnike, ki kažejo na neko recesijo, ki bo gotovo negativno vplivala na naše območje in življenje prebivalcev. V finančnem zakonu bi ne bilo treba le razdajati denarja, ampak tudi pripravljati nove ter ustrezne instrumente, ki bi v prihodnje ublažili te krizne trenutke. Še eno

kritiko je treba omeniti, ker nas neposredno zadeva, in sicer, da v celotnem Deželnem ekonomskem finančnem dokumentu ni niti ene besede o manjšinskih narodnih skupnosti, ki pravzaprav dajajo specifiko, zaradi katere je Dežela FJK deležna posebne avtonomije.

V naslednjem letu nas čaka Deželna konferenca o varstvu slovenske jezikovne manjšine, ki poteka vsak deželni mandat. Glede tega bi pohvalil odbornika Robertija, ki si je želel, da bi konference potekale na polovici mandata deželne uprave, saj se lahko ugotovi določene kritičnosti in posledično možne popravke in dopolnila preden se izteče mandat deželni upravi.

To so na kratko smernice finančnega zakona, sledili bodo popravki, ki bodo na dnevnem redu, ko bo številka našega glasila že v tisku. Predlagal sem nekaj popravkov, ki zadevajo predvsem jasli, prispevke za financiranje pustnih povork, razvoj DAB radijske mreže naše dežele, za tehnične pripomočke turističnih vodičev, dodatno financiranje že odobrene lestvice EZTS razpisa SPF 2/2024.

Nekaj popravkov pa bom še dodatno pripravil med samo razpravo deželnega finančnega zakona v deželnem svetu. Rad bi poudaril, da se za-

deve glede odlagališča Malnišče razvijajo, saj trenutno potekajo pogovori med Občino Sovodnje in odgovorni deželni odborništvom glede še nekaterih odprtih vprašanj, katerih rešitev bi končno privedla z deželnim prispevkom do konkretnega posega bonifikacije tistega območja.

Razveseljivo je vsekakor dejstvo, da se z večinsko deželno upravo lahko sodeluje. Zaradi političnih razlogov

sicer popravki opozicije večinoma niso sprejeti, toda opažamo, da so v nadaljnjih zakonskih osnutkih naši predlogi prisotni.

Prav pred kratkim sem z veseljem opazil, da je bilo vključeno v osnutek finančnega zakona, da se na razpise za majhne muzeje lahko prijavi tudi muzeji, ki so v lasti privatnih organizacij, kot npr. zadrug, društev ipd. za kar sem si posebno prizadeval. ■

Občina Gorica in vidna dvojezičnost

Damijan Terpin

Na začetku decembra so slovesno odprli novi del pokopališča v Pevmi. Gre za pomembno razširitev oz. pridobitev za domačo skupnost, ki je dobila končno urejen kraj, kjer bodo lahko pokopani domačini, za njihove sorodnike, znance in prijatelje pa spodoben prostor, kjer se jih bodo lahko spominjali.

Za izvedbo teh del si je dolgo let prizadevala celota domača vaška skupnost, ki je tudi s kulturnim programom prispevala k slovesnejši otvoritvi. Še posebej pa Lovrenc Persoglia, dolgoletni predsednik rajonskega sveta, pred njim pa še Silvan Primožič in še marsikdo.

Domačini pa so bili še posebej veseli ob dejstvu, da je na vhodu pokopališča sedaj tudi velik dvojezičen napis, "Comune di Gorizia – Občina Gorica" in "Cimitero di Piuma – Pokopališče Pevma". Morda se nekaterim zdi samo po sebi umevno, da je desnosredinska uprava župana Rudija Ziberne postavila dvojezičen

napis, dejansko pa ni prav tako. Res je, da imamo zaščitni zakon in da je Pevma vključena v območje vidne dvojezičnosti. Res pa je tudi, da imamo celo vrsto določb zaščitnega zakona, ki se še vedno ne upoštevajo in ne uresničujejo: npr. določba o olajšanem zastopstvu za parlament, določba o slovenski sekciji Konservatorija Tartini, določba o priznanju Sindikata slovenske šole in še bi lahko naštevali. Tokrat pa je mestna desnosredinska uprava v Gorici v celoti spoštovala zaščitni zakon in namestila lep dvojezičen slovensko-italijanski napis. Pri tem ni slepo-

mišila ali zakona izigravala npr. s tem, da bi bil italijanski napis vidnejši, slovenski pa manj ali kaj podobnega. Skratka, korektno ravnanje župana Ziberne, v duhu odprtosti in spoštovanja naše narodne skupnosti in našega jezika.

A glej zlomka, Primorskemu dnevniku je lepi dvojezičen napis kartkomalo "zbežal", le oni ga niso opazili, njegove fotografije niso objavili, v članku pa so slovenskim bralcem to okoliščino prikriili. Seveda, napis je postavila desnosredinska mestna uprava, tista ki je po liniji dnevnika po naravi Slovincem

nenaklonjena če ne celo sovražna, tako kot katerakoli desnosredinska vlada ali uprava, izključno zato ker ni levičarska, zato je potrebno po njej samo udrihati in kritizirati, če naredi kaj v korist naše manjšine pa je potrebno to spregledati. Da ne bi kdo med Slovenci morda začel misliti drugače o desnosredinski upravi, če naredi kaj koristnega za našo manjšino.

Ob navedenem se je potrebno vprašati, kako si sploh uprava Primorskega dnevnika v imenu svojega (sicer le domnevnega) vsemanjšinskega značaja, upa zahtevati dodatna financiranja, ko se časopis, ki bi moral biti izraz celotne manjšine, po svoji usmeritvi kaže kot medij vse bolj leve politične usmeritve. Zato se ni čuditi, da je kampanja proti deželni upravi in odborniku Robertiju, ki so jo poskusili zanetiti v zvezi z razdelitvijo finančnih sredstev iz zaščitnega zakona, klavrno propadla, saj se za dodatna sredstva za časopis kot ga imamo, v manjšini ni oglašil praktično nihče razen tistih, ki menijo, da je časopis še vedno samo njihov, kot v starih, Titovih časih. ■

Pomen skupne lastnine

Peter Močnik

Skupna lastnina zemljišč, ki služijo potrebam družin iste vasi, sega v stare čase. Pri nas je postala aktualna po odpravi fevdalnega sistema, z zemljiško odvezo, ki jo je začela cesarica Marija Terezija, dokončal pa cesar Franc Jožef sredi 19. stoletja. Na podlagi zakonov imenovanih »patenti« so se morali fevdalci odpovedati upravljanju in koriščenju velikih latifundov, država je boljše parcele lahko tudi prodala, gmajne (v nemščini dobimo izraz »gemeinde«, ki pomeni skupnost) in poraščene površine pa so prepisali v zemljiško knjigo na ime vaških skupnosti, ki so imele avtonomijo njihovega upravljanja. Na kraškem področju se je tem lastninam pravilo »Jusi« - iz latinščine jus = pravica, v Bregu in Istri pa so jih poimenovali »srenje«, kot vaške skupnosti.

V naših krajih so se ob postavljanju katastra in zemljiške knjige v začetku 19. stoletja oglasili odposlanci vaščanov, ki so povedali cesarskim geometrom in sodniku, katera zemljišča imajo že generacije v skupni rabi za potrebe skupnosti in so jih vpisali v zemljiško knjigo. Vaščani so vsakih nekaj let izvolili upravo skupne lastnine, se pravi »župana« in čuvaje, in so skupaj pasli ali obdelovali ter koristili. Župan je bil tudi zastopnik kraja do občinske uprave.

Posebej v tržaški občini, kjer so italijanski iredentisti imeli oblast od

prvih občinskih volitev dalje, so se upirali tej ureditvi. Kjer so le mogli, so si z raznimi triki in lažmi dali prepisati to zemljo na občino in so vztrajali tudi s tožbami. Sodniki so v glavnem dali prav vaščanom, saj je bila v avstro-ogrskem civilnem zakonu tudi posebna norma, ki je urejala skupno lastnino, ločeno od javne in zasebne. A nekateri sodniki v Trstu, ki so bili ideološko blizu iredentistom, so pa dajali prav občini. Odpor tržaških iredentistov do okoličanov je imel več značilnosti, saj je šlo za premožnejše liberalce povezane v lože, ki so nasprotovali avstrijski oblasti ter cerkvi in so bili nacionalistično usmerjeni, torej vse obratno od okoličanov. Niso si predstavljali, kako, da njihov sloj, ki ima v rokah celo mesto, ne more nadzirati podeželja. V

tonomne ureditve, ki jih fašizem ni prenašal in dopustil. V naših krajih je oblast takoj zagrabila za to in s pomočjo komisarjev za odpravo teh služnosti, ki jih je imenovala državna vlada, so začeli prepisovati zemljo na občine ali so jo začeli kar upravljati, proti pravicam, ki so bile zabeležene v zemljiški knjigi. V Trstu in Bocnu sta postala komisarja prav tista dva tržaška sodnika, ki sta v tožbah krajanov dajala prav občini Trst.

To stanje se je v neodpravi t.i. »uso civico« vleklo vse do naših let, občine so nadaljevale z upravljanjem tudi tam, kjer ni bilo pogojev in kratile pravice domačinov. Vse do 90-ih let, ko sta stopila v veljavo državni in nato deželni zakon, ki sta priznala te oblike lastnine in dala pravico organiziranja in upravljanja. Naši ljudje

Občine so ta zemljišča prodajale in dajale v koncesijo ali najem, kljub temu, da niso bile vpisane kot lastnice, na njih dovolile gradnje, čeprav so ta zemljišča po zakonu kmetijska, neodtujljiva in okoljsko zavarovana.

V Sloveniji so po osamosvojitvi sprejeli zakon o agrarnih skupnostih, ki je bil deloma prilagojen za naše stanje lastnine, saj je več površin naših jusov in srenj ostalo čež mejo.

Po sprejemu državnega zakona št. 168 iz leta 2017 je bil končno vpeljan v italijanski pravni sistem pojem skupne nerazdeljive lastnine, ki jo rimsko pravo ni poznalo. Po tem zakonu je ta lastnina izvorna, je nastala celo pred nastankom države, ki jo kot tako priznava, je podvržena samo ustavi in ima moč samostojnega normiranja in ureditve, saj pripada krajevni skupnosti kot medgeneracijska lastnina ekonomsko koristnih sredstev. Ta lastnina je pravna oseba in je zaščitena, da se jo kot skupno dobro prenese na bodoče generacije. Ni odtujljiva, ni razdeljiva in mora ostati kmetijska ter okoljsko zavarovana. O njej odloča država in ne drugi, tako je prav letos poleti odločilo ustavno sodišče. Tudi vrhovno sodišče in višje sodišče v Rimu sta priznala, v preko desetletni tožbi openskega jusa proti občini Trst, da nima »uso civico« in torej občina nič pri tem. A občina Trst in Dežela FJK sta se ponovno pritožili na vrhovno sodišče. Ne spustita iz rok teh obsežnih in pomembnih površin, proti ljudem, ki imajo pravico do njih, a si jo morajo pridobivati na sodiščih..

Tu je poanta: skupna lastnina je zelo pomembna oblika krajevne avtonomije na pomembnih površinah, ki pripada izvornim domačim družinam kraja. Občina, dežela in država morajo spoštovati samostojno skupnost in upravo, ki je pravna oseba zase, ki koristi ekonomske naravne dobrine, plačuje davke, ki iz tega izhajajo, a varuje in odloča o svojem teritorju.

Pojav se vedno bolj širi, novi kraji so to razumeli in želijo vzpostaviti tako ureditev. Vsi se med seboj koordinirajo, napredujejo v znanju in podpori. Bodo naše uprave to spoštovale? ■

Skupno zemljišče na Vrhju v Občini Sovodnje ob Soči

občinskem svetu so celo zamenjali zastopstvo »županov« z delegati, ki jih je imenoval tržaški podestat. Cesarstvo se je rušilo in prva vojna je zapečatila zadevo.

Ko je nastopil fašizem, je bil odobren zakon o odpravi skupnih služnosti na zemljiščih, ki so bila v glavnem fevdalna ali javna in so bile poznane kot »uso civico«. Gre za av-

so se organizirali in zahtevali priznanje pravic, a dežela FJK je to sprejela samo od leta 2000 po tožbi, ki so jo štiri jusi dobili na upravnem sodišču v Trstu.

Od tu naprej se je začela zgodba odvijati v korist domačinov, a z velikimi težavami, saj občine te ureditve niso sprejemale, razen izjem, kot na primer Dolina.

Uredništvo in uprava: TRST, Ulica G. Gallina 5
SKUPNOST - Reg. na sodišču v Trstu dne 22. januarja 1977, št. 509.
Izdaja društvo Skupnost. Poštni tekoči račun: 14739346
Tiska Grafica Goriziana s.a.s., Ulica Anton Gregorčič 18, 34170 Gorica, tel. 0481.22116

Podpiraj SSk — zbirno stranko Slovencev v Italiji
IBAN: IT52K0892802201010000008300
Zadružna kraška banka

Sledi stranki SSk
tudi na družbenih omrežjih

www.slovenskaskupnost.org facebook SSk Slovenska skupnost
 @StrankaSSk instagram sskslovenskaskupnost

Prihodnji rodovi naj vedo, kaj je naredil za slovenski narod

Marjan Drufovka,
župan Občine Števerjan

V razmislek in v spomin na Marjana Terpina

V Števerjanu smo 18. oktobra odkrili ploščo v spomin na velikega Slovenca in povezovalca Slovenstva Marjana Terpina, kjer se je, navkljub dežju, zbralo veliko številnih prijateljev, političnih predstavnikov z obeh strani meje, sploh pa Bricev. Ploščo je na pročelje njegove domačije postavilo Združenje za vrednote slovenske osamosvojitve Brda,

Števerjan, Gorica, na dogodku pa sta spregovorila tudi predsednik VSO Lojze Peterle in predsednik SDS Janez Janša, ki je bil tudi slavnostni govornik.

Postavitev spominske plošče na domu Marjana Terpina, na Klancu št. 14, predstavlja za celotno števerjansko skupnost izjemen ponos, za mlade pa spomin in opomin.

Marjan Terpin je pripadal generaciji, ki je porušeno domovino po drugi svetovni vojni obnavljala za boljše življenje slovenskega naroda in nas vseh. Bil je heroj naše skupnosti, tako kot številni drugi. Njegova generacija je danes starejša in nas počasi zapušča. Njihov zgled je bil in je svetel, korenine so bile in so čvrste, vrednote jasne, cilj neomajen.

Marjan Terpin je dajal v ospredje politiko z veliko začetnico, tisto, ki gradi na terenu, v stiku z ljudmi in na opredeljenih vrednotah. Vrednote so bile in so slovenstvo, demokracija in krščanstvo.

Kot mlad fant sem za Dan državnosti zahajal Pod lipo k Terpinovim na Klancu, ko so obeleževali praznik nastanka slovenske države. V lepo urejenem parku je plapolala slovenska zastava, veliko je bilo simbolov slovenstva. To je v meni, mlademu fantu,

utrjevalo podlago, da sem se s ponosom zavedal svojih korenin in iz njih srkal prepričanje, da je treba biti narodu zvesti in ohranjevati svojo identiteto. Mlade je opogumljal in jih bodril naj sprejemajo izzive in se iz njih učijo. Marjan je imel rad mladino!

Bil je zagovornik samostojnega političnega nastopa Slovencev v Italiji. To načelo je bilo zanj neizpodbitno! Lipova vejica je bila simbol Jugoslovanske narodne stranke na političnih volitvah leta 1921, približno 30 let kasneje pa je znak lipove vejice združeval demokratično usmerjene Slovence, najprej leta 1948 v Gorici in nato leta 1951 tudi v Števerjanu ter leta 1964 na prvih deželni volitvah v FJK. Za znakom se skriva ključna politična vsebina, ideja demokratičnega in samostojnega političnega nastopanja Slovencev v Italiji.

15. februar, 1. marec, 13. marec: to so mejniki nastanka stranke Slovenska skupnost na Goriškem leta 1975. Naslednje leto praznujemo 50 let obstoja. Pri vsem tem tudi je imel Marjan Terpin kot politik velike zasluge.

Oblikovali so ga pošteno življenje, hrepenenje po boljših časih, predvsem pa navezanost na lasten dom in zemljo in močna narodna zavest. Bil je domoljub, narodnjak! A njegov boj za

slovenstvo ne gre enačiti s fanatizmom ali nacionalizmom, kot nam nekateri radi očitajo.

Pristop je čisto drugačen: v ospredju njegovega boja sta bili zaščita in razvoj bogate kulturne in politične tradicije, ki dobro ve, da, kdor želi ohraniti svojo politično identiteto in torej ostati gospodar na svoji zemlji, se mora truditi in dnevno vlagati svoje energije, sicer mu je usojeno, da bo postal hlapec na svojem domu.

Zaradi takih ljudi kot je bil Marjan, smo danes to, kar smo, naša majhna briška vas pa takšna, kakršna je. Nedvomno mora biti napotek vsem novim generacijam, da vsaj kanček, kar je napravil Marjan za skupno dobro, tudi mi, kot nova generacija, napravimo.

Veseli me prepričanje, da bi bili naši heroji demokracije, slovenstva in krščanskih vrednot prav gotovo ponosni na tiste, ki danes sledijo poti, ki so jo začrtali, prepričan sem, da jih ni malo. Ponosni bi seveda bili tudi na vse, ki so tej poti sledili vsa ta leta, v enostavnejših ali zahtevnejših trenutkih. Naj bo torej hvaležnost vseh nas, ki koristimo njihovo delo, iskrena in prepričana.

Naj v naših srcih nikoli ne ugasne luč tistih idealov in vrednot, ki so bili globoko zakoreninjeni v njihovem življenju. ■

Srečanje med vodstvom SSk in vodstvom DS

Sredi novembra sta se srečali deželni vodstvi Demokratske stranke in stranke Slovenska skupnost. Šlo je za prvo, spoznavno srečanje novoizvoljenih vodstev, a istočasno za iskanje in preverjanje tistih skupnih imenovalcev, na podlagi katerih bi lahko vzpostavili bolj konstruktivno sodelovanje in obenem nastavili občasno omizje, vsaj zaradi pretoka informacij, ki zadevajo slovensko narodno skupnost.

Za SSk so bili prisotni poleg deželne tajnice Fulvie Premolin, še deželni podtajnik in pokrajinski tajnik za Benečijo Miha Coren, pokrajinski tajnik za Goriško David Grinovero in pokrajinski tajnik za Tržaško Matia Premolin; za delegacijo DS pa deželna tajnica Caterina Conti, deželni svetnik Roberto Cosolini, Valentina Repini in Alenka Vazzi, prva deželna, druga pokrajinska koordinatorica Slovencev v DS.

Predstavniki so se na srečanju dotaknili več tem in odprtih vprašanj, ki zadevajo slovensko narodno skupnost v Italiji. Svoboda, demokracija, omikano sožitje, slovenski jezik, identiteta

in zemlja so pravzaprav skupni interesi vseh predstavnikov, ki morajo v določenem trenutku nujno sodelovati za skupno dobro. Med prioriteta mi je tudi skrb za slovensko šolo, pravega stebra slovenske narodne skupnosti, ki je sicer zaščiten, a tudi ogrožena zaradi zaskrbljujočega demografskega padca. Zdi se namreč, da je bil v bližnji preteklosti občutek splošnega razvoja in rasti boljši, danes pa gle-

damo na stanje skupnosti precej zaskrbljujoče.

Glavni poudarek so predstavniki SSk namenili vprašanju olajšanega zastopstva na deželni in državni ravni brez vsakršnih povezav z državnimi strankami, ki se mu strankarsko vodstvo še posebno posveča.

Pri DS imajo do tega vprašanja drugačne poglede. Sodelovanje je torej nujno v luči novih izzivov, ki nas

čakajo pred vrati. Tudi v preteklosti se je znalo marsikdaj delati dobro.

Prisotni so omenili hvalevreden politično-volilni dogovor med DS in SSk, ki sta ga stranki sklenili 11. februarja 2023 že četrtrič in na osnovi katerega je bil izvoljen tudi sedanji deželni svetnik Marko Pisani. Tudi v tem dogovoru je omenjena potreba po sodelovanju v vseh občinah, kjer so Slovenci statutarno prisotni.

Ljudem niso več razumljiva nesmiselna in apriorna ločevanja, ljudje potrebujejo jasne in hitre odgovore na odprta vprašanja, kar se lahko s skupnimi močmi veliko lažje doseže. Razlike so premostljive, oziroma ni nujno, da se stranki pri vsem strinjata, a sodelovanje med Slovenci mora biti. Vsi prisotni so bili torej mnenja, da morata obe stranki pogosteje vključiti v svoje delovanje vzpostavitev dialoga in se zavzemati za konstruktivno sodelovanje pri reševanju vprašanj, ki šibijo našo skupnost ali pri tematikah, ki so našim ljudem posebno blizu, kot so npr. šolstvo, skrb za jezik, območje in varstvo okolja. ■

Novoizvoljena uprava v Dolini na delu na več področjih

Junjske upravne volitve so prinesle odličen rezultat naši zbirni stranki v dolinski občini. Po dolgotrajnih pogajanjih, v katerih se je odražala tudi raznolikost pogledov v sami krajevni sekciji, se je stranka naposled odločila, da ponovno stopi v levo-sredinsko koalicijo. Z razliko od prejšnjih volitev, ko so se vse komponente združile v skupni listi, so bile tokrat stranke koalicije prisotne vsaka s svojim simbolom in kandidatno listo, v podporo županskemu kandidatu Aleksandru Correttiju in podžupanu Marku Savronu, na osnovi skupnega dogovora. Dolinska sekcija pa se je odločila, da za te volitve odpre svojo listo tudi neodvisnim kandidatom in takim, ki so doslej nastopali v drugih sredinah. Pridružilo se je nekaj mladih, pa tudi že izkušenih dosedanjih upraviteljev. Med njimi je gotovo izstopal doprinos Elisabette Sormani, ki je že zasedala odborniško mesto v več mandatih. Volilna kampanja je bila zelo intenzivna: vsi kandidati na listi stranke so se osebno predstavili volivcem na te-

bljenosti je župan zaupal predstavnikom Slovenske skupnosti pomembne resorje: podžupan Savron je pristojen za urbanistiko, načrtovanje in investicije ter za premoženje in srenje; odbornica Sormani pa je pristojna za varnost, storitve na ozemlju ter ceste in promet.

Po ustanovni seji se je nova uprava lotila z delom. Prva sklicanja občinskega sveta so potekala v konstruktivnem vzdušju, tako da je bil marsikateri sklep v dobrobit celotne občine sprejet soglasno, tudi z glasovi opozicije, ki je sicer v tem mandatu še kako raznolika, saj obsega predstavnike sredinskih in desnih strank, pa tudi avtonomističnih gibanj.

V prvih mesecih delovanja nove občinske uprave so se predstavniki Slovenske skupnosti lotili marsikatero problematike, ki je ostala nerešena še iz prejšnjega mandata, pa tudi novih posegov in izzivov. Med temi naj navedemo samo nekaj poglobitvenih.

V zvezi z javnimi deli podžupan Marko Savron omenja predvsem ob-

skih prometnic, pa tudi cest v vaških jedrih in poljskih poti. Področje javnih del je tesno povezano z resorjem urbanistike in načrtovanja, pri tem podžupan omeni zaključek postopka za sprejem t.i. »akustične conizacije«, ki mu bo sledila priprava splošnega prostorskega načrta. Tretja os njegovega delovanja v prvih mesecih uprave je vezana na občinsko premoženje in odnose s srenjami. Glede tega je bilo v septembru prvo srečanje za domeno o transakciji s Srenjo Boršt, po že uveljavljenem postopku, ki predvideva pokroviteljstvo Dežele FJK.

Odbornica Elisabetta Sormani najprej našteje postavke za varnost občanov in ozemlja, predvsem širitev in posodobitev omrežja za videonadzor prometa in prehodov skozi vasi ter organizacijo informativnih srečanj z orožniki dolinske postaje, v sodelovanju z društvu in ostalimi krajevnimi dejavniki.

Na področju storitev tudi sama poudari posodobitev zbirnega centra v Bol-

njeni osnovi sestavila predlog prevoznemu podjetju za dejansko racionalizacijo in izboljšanje storitev v smislu spremembe prog in urnikov, ki bi v največji meri odgovarjali potrebam mladih oz. dijakov ter starejših.

Kompetence in prisotnost naših predstavnikov so prišle še posebej do izraza ob dveh hujših naravnih nesrečah, ki sta prizadeli občino: konec avgusta je požar v okolju uničil stanovanjsko hišo v Krogljah, na polovici septembra pa je vremenska ujma z nalivi, usadi in poplavami prizadela kar nekaj zaselkov.

V obeh primerih je bil njihov tehnični in organizacijski doprinos še kako razviden in občuten pri prebivalstvu.

Naj pred koncem omenimo še eno pobudo dolinske sekcije. Po volitvah so se člani, somišljeniki in izvoljeni predstavniki zbrali 11. julija v Mačkolljah pri sveti maši v spomin na številne zaslužne pokojne člane. Po samem obredu je nekaj misli podal Niko Tul. Med drugim je tako povedal:

Podžupan Marko Savron in odbornica Elisabetta Sormani pri ogledu del v Ricmanjih

renu, vodstvo sekcije pa je pripravilo tudi niz tematskih srečanj o kmetijstvu, gospodarstvu in srenjski lastnini. Ves ta trud se je obrestoval - stranka je pomnožila svoje glasove in izvolila kar tri predstavnike. V novem odboru sedita podžupan Marko Savron in odbornica Elisabetta Sormani, v občinskem svetu pa poleg njiju še Niko Tul. Vsi trije so dosegli lepo število osebnih preference in so začeli svoj mandat z navdušenjem in zavezanostjo zaupanju, ki so jim ga izkazali volivci. Na osnovi dosedanjih upravnih izkušenj in strokovne usposo-

reno glavne prometnice v Ricmanjih, varnostni poseg na pobočju stene pri Gornjem koncu v Boljuncu ter zaključek del na začetnem odseku Steze prijateljstva, ki vodi v dolino Glinščice. V kratkem naj bi se začela obnova sedeža civilne zaščite v Boljuncu in bližnjega zbirnega centra. Pomembna obnovitvena dela čakajo tudi športni center v Dolini: nameščena bo nova razsvetljava zunanjega igrišča, posodobili pa bodo tudi sistem ogrevanja. Poleg večjih javnih del so že poletni začeli manjši posegi za urejanje občins-

juncu, kar gotovo povzroča trenutne neveselosti občanom, a bo še dodatno prispevalo k boljšemu ločevanju odpadkov; pri tem ne gre pozabiti, da je s tega vidika dolinska občina prva na Tržaškem in v samem vrhu na deželni ravni.

Okoljska in trajnostna skrb se kaže tudi v namestitvi polnilnih postaj, ki bodo kmalu na razpolago tako električnim avtomobilom kot kolesom. Nazadnje se odbornica zaustavi še pri javnem prevozu. Že v prejšnjem mandatu je spodbudila analizo stanja in na

Pokojni člani so si prizadevali za delovanje stranke lipove vejice v dolinski občini, nekateri med njimi tudi kot izvoljeni svetovalci, odborniki in podžupani. Iz njihovega truda so zrastle trdne korenine, na katerih temeljijo današnji uspehi in zagnanost.

Njihov zgled naj bo spodbuda vsem, ki danes nadaljujemo delo na političnem, družbenem in upravnem področju. V tem ostajamo zvesti idealom narodne zavesti in demokracije, ki so tudi v teh nemirnih časih glavno vodilo zbirne stranke Slovencev v Italiji.

Dolinska sekcija SSK

*SLOVENSKA SKUPNOST
VOŠČI ROJAKINJAM IN ROJAKOM
BLAGOSLOVLJENE BOŽIČNE PRAZNIKE
IN SREČNO NOVO LETO*

